

15.6.2026

Viite: Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö (VN/33115/2025)

Valtiovarainministeriön lausunto hallituksen esitysluonnoksesta merenkulun ympäristönsuojelulain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta sekä MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen muutosten hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta

Tausta

Muutoksilla pantaisiin täytäntöön EU:n muutettu aluspäästädirektiivi eli direktiivi 2024/3101 direktiivin 2005/35/EY muuttamisesta siltä osin kuin on kyse alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja pilaamisrikoksista määrättävistä hallinnollisista seuraamuksista.

Keskeisin ehdotus koskee uutta hallinnollista seuraamusmaksua, aluspäästömaksua, jonka voisi määrätä laivanisännälle MARPOL-yleissopimuksen mukaisten vaatimusten vastaisesta päästöstä veteen.

Samalla eduskunnan hyväksyttäväksi esitetään Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä tehtyjä MARPOL-yleissopimuksen ilmansuojelua koskevan VI liitteen muutoksia, jotka koskevat Kanadan arktisten alueiden ja Norjanmeren sekä Koillis-Atlantin nimeämistä ilmapäästöjen valvonta-alueeksi ja Kansainvälisen merenkulkujärjestön polttoaineen kulutusta koskevan tiedonkeruujärjestelmän tietojen raportointia ja julkisuutta.

Direktiivimuutosten edellyttämällä tavalla merenkulun ympäristönsuojelulakiin lisättäisiin säännökset aluspäästömaksusta, jota sovellettaisiin aluksista peräisin olevien aineiden laittomiin päästöihin mereen. MARPOL-yleissopimuksen vastaisten päästöjen ohella maksu olisi mahdollista määrätä myös kansallisten harmaan veden ja rikkipesurista peräisin olevan veden päästökieltojen rikkomisesta. Kansallista lisää olisi myös seuraamusmaksun soveltamisen ulottaminen sisävesille. Aluspäästömaksu olisi mahdollista määrätä aluksen laivanisännälle ja sen määrääminen perustuisi ankaraan objektiiviseen vastuuseen. Maksun määräisi Rajavartiolaitos. Viranomaisten aluspäästöihin liittyviä valvonta-, tutkinta- ja raportointitehtäviä tarkennettaisiin direktiivin edellyttämällä tavalla.

Lait merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 6.7.2027. MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen päätöslauselmalla MEPC.392(82) tehdyt muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Päätöslauselmalla

MEPC.407(84) tehdyt muutokset tarkoitettu tulemaan voimaan niiden kansainvälisen voimaantulon ajankohtana 1.9.2027.

Valtiovarainministeriön lausunto

Hallinnollista aluspäästömaksua koskeva sääntely voi vähentää päästöjä ja sillä voi siten olla ympäristön kannalta positiivinen vaikutus. Lisäksi direktiivin myötä tehostuva alusten päästövalvonta voi saada aikaan sen, että tehdyt päästöt tulevat aiempaa suuremmalla todennäköisyydellä havaituiksi. Yhdessä tehokkaiden seuraamusten kanssa tällä voi olla päästöjä ennaltaehkäisevä vaikutus ja siten positiivinen ympäristövaikutus.

Kuitenkin valvontaviranomaisille aiheutuu vaikutuksia aluspäästödirektiivin valvontaan liittyvistä kiristyneistä velvoitteista. Ensinnäkin Rajavartiolaitokselle tulee uusi tehtävä satelliittipaikannusjärjestelmän kautta vastaanotettujen korkean luotettavuustason hälytysten analysointiin ja todentamiseen sekä todennustoimien ilmoittamiseen liittyen. Lisäksi toimivaltaisten viranomaisten tulee ilmoittaa direktiivin mukaiset tiedot uuteen perustettavaan raportointijärjestelmään. Velvoite koskee Rajavartiolaitosta päästöhälytysten käsittelyn ja määrättyjen maksujen osalta ja Liikenne- ja viestintävirastoa aluksiin kohdistettujen valvontatoimien osalta.

Aluspäästömaksun määrääminen olisi uusi tehtävä, joka osoitettaisiin Rajavartiolaitokselle. Rajavartiolaitos on arvioinut ehdotettujen muutosten aiheuttavan kaikkiaan 1–2 HTV:n lisätarpeen rikostorjuntaan ja raportointiin sekä näiden tehtävien suorittamiseksi tarvittavaan koulutukseen liittyvien tehtävien suorittamiseksi. Euromääräisesti kaksi henkilötyövuotta aiheuttaa noin 77 000 euron lisäkustannuksen. Liikenne- ja viestintävirastolle arvioidaan aiheutuvan ehdotetuista muutoksista korkeintaan 0,5 henkilötyövuoden lisätarpeet lähinnä raportointiin ja koulutukseen liittyen. Muutosten ei arvioida lisäävän viraston valvontatehtävien, kuten alustarkastusten määrää. Oikeusrekisterikeskus vastaisi hallinnollisten seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta. Täytäntöönpanotehtävän luonteen vuoksi Oikeusrekisterikeskukselta tehtävän hoitaminen ei edellyttäisi uudenlaista asiantuntemusta, vaan kyse on ainoastaan mahdollisesta täytäntöönpanotehtävien määrällisestä lisääntymisestä. Vuosittain arvioidaan määrättävän noin 10 aluspäästömaksua, kun tällä hetkellä täytäntöön pantavia öljypäästömaksuja määrätään alle 5 vuodessa.

MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen muutosten ei arvioida tuovan uusia resurssitarpeita viranomaisille. Muutokset merkitsevät lähinnä sääntelyn toimeenpanoon ja valvontaan liittyviä tavanomaisia tehtäviä.

Huomioiden valtiontalouden haastavan taloustilanteen ja talouspoliittisen ministerivaliokunnan tekemät linjaukset koskien mahdollisia uusia valtion lisätehtäviä, valtiovarainministeriö toteaa, että viranomaisille aiheutuvat menot tulisi kattaa ensisijaisesti viraston olemassa olevilla määrärahoilla tai muuten kohdennuksin hallinnonalan sisällä.

Lopuksi valtiovarainministeriö muistuttaa, että kansallisesta resursoinnista päätetään talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa. Mikäli esityksestä aiheutuisi muutoksia viranomaisten toimintamenoihin ja niihin osoitettaisiin lisärahoitusta talousarvioesityksessä, tulisi esitys antaa budjettilakina eduskunnalle. Esityksen valtiontaloudellisten vaikutusten tulee olla yhteneväiset budjettiesityksen kanssa.

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

Apulaisbudjettipäällikkö

Annika Klimentko

VN/33115/2025-VM-15

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: